

RECHTEN IN VRIJHEID

HANDLEIDING

VOOR HET WERKEN ROND MENSENRECHTEN
IN VRIJE RUIMTE EN SEMINARIEWERK

DERDE GRAAD ASO

COLOFON

Auteur

Iris Crynen

Coördinatie

Wim Taelman

Verantwoordelijke uitgever

VORMEN vzw
Vlaamse Organisatie voor Mensenrechteneducatie
Lange Gasthuisstraat 29
2000 Antwerpen
Tel. 03 293 82 15 – fax 02 611 75 18
E-mail mensenrechteneducatie@vormen.org

www.vormen.org

ISBN 90-77058-39-8
D/2008/9259/18
© 2008, VORMEN vzw

Met dank aan

Lisbeth Colson, Dominiek Desmet, Hilde Doms, Ria Darmont, Monique Neuts, Paul Acket

INHOUD

Vrije ruimte en mensenrechten	4
Suggestie 1 - Een tentoonstelling maken over/rond mensenrechten	6
Suggestie 2 - Een actie voeren voor de mensenrechten	12
Suggestie 3 - Mensenrechten in debat – erover praten	17
Suggestie 4 - Een gedichtendag of poëzieavond rond mensenrechten organiseren	23
Suggestie 5 - Een dagboek of journaal schrijven rond mensenrechten – werken met blogs	28
Suggestie 6 - Een PowerPoint presentatie rond mensenrechten maken	33
Algemene bijlage 1: Hoe brainstormen?	36
Algemene bijlage 2: Een evaluatiemodel	37

1 Vrije ruimte en mensenrechten

Vrije ruimte en seminariewerk bieden heel wat mogelijkheden om werk te maken van de vakoverschrijdende eindtermen. In de eerste plaats denken we hier aan de vakoverschrijdende eindtermen 'Opvoeden tot burgerzin', maar ook aan de eindtermen 'Sociale Vaardigheden'. De thema's mensenrechten en kinderrechten zijn daarbij relevante en geschikte invalspporten.

Vakoverschrijdende eindtermen "Opvoeden tot burgerzin", derde graad secundair onderwijs

Democratische raden en parlementen

De leerlingen

- 1 kunnen de feitelijke werking van de parlementaire besluitvorming beschrijven.
- 2 kunnen de rol aangeven van fracties en commissies in de werking van raden (zoals gemeente- en provincieraden) en parlementen.
- 3 kunnen parlementen en raden (zoals gemeente- en provincieraden) situeren als belangrijke actoren in het vormgeven van de samenleving.
- 4 kunnen verschillende standpunten in parlementaire debatten van elkaar onderscheiden en met elkaar vergelijken.
- 5 kunnen voorbeelden geven van politieke beslissingen (b.v. onderwijs, jeugdbeleid) die hun leven rechtstreeks beïnvloeden.
- 6 kunnen beslissingen van een raad (zoals een gemeente- en een provincieraad) of parlement kritisch evalueren door ze te toetsen aan relevante informatie, de eigen opvatting en andere opvattingen.
- 7 aanvaarden beslissingen die volgens parlementaire procedures zijn genomen.
- 8 brengen waardering op voor de functie en de taken van leden van raden (zoals gemeente- en provincieraden) en parlementen.

Maatschappelijke dienstverlening

De leerlingen

- 9 kunnen informatie verzamelen over de maatschappelijke opdracht, het aanbod en de werking van maatschappelijke diensten en instellingen en van specifieke hulp- en informatiediensten voor jongeren.
- 10 kunnen hun eigen wensen of behoeften omzetten in hulp- en informatievragen.
- 11 kunnen aangeven hoe zij op deze diensten of instellingen een beroep kunnen doen en waar ze met eventuele klachten, meldingen of aanbevelingen terecht kunnen (o.m. ombudsdienst).
- 12 durven een beroep te doen op maatschappelijke diensten of instellingen.

Wereldburgerschap

De leerlingen

- 13 kunnen de rol van internationale instellingen illustreren.
- 14 kunnen met enkele voorbeelden aantonen dat de mondiale dimensie in onze samenleving steeds explicieter wordt op o.m. politiek, economisch en cultureel vlak en dat deze evolutie voordelen biedt maar ook problemen en conflicten oplevert.

- 15 kunnen de complexiteit van internationale samenwerking toelichten aan de hand van de concepten onderlinge afhankelijkheid, beelden en beeldvorming, sociale rechtvaardigheid, conflict en conflicthantering, verandering en toekomst.
- 16 kunnen aangeven dat er verschillende opvattingen zijn over welvaart en over de herverdeling van deze welvaart.
- 17 zijn gevoelig voor het belang van persoonlijke inzet voor de verbetering van het welzijn en de welvaart in de wereld.

Deze bundel wil je helpen bij het werken rond deze doelstellingen/eindtermen, en dit vanuit de specifieke invalshoek van mensenrechten en kinderrechten. We geven hierbij suggesties die je kant en klaar kan gebruiken. Daarbij wordt ook ruimte gelaten om zelf nog creatief om te gaan met de gegeven voorbeelden.

Achtereenvolgens geven we jou in deze handleiding aanwijzingen voor de volgende werkvormen:

- het maken van een tentoonstelling;
- het voorbereiden en voeren van een actie;
- het houden van een debat;
- het organiseren van een gedichtendag;
- het schrijven van een weblog;
- het maken van een PowerPoint presentatie.

Ten slotte iets van praktische aard: in deze handleiding zitten een aantal internet verwijzingen. Sommige van deze internetadressen zijn kort, andere eerder lang. Om het je gemakkelijk te maken hebben we ze opgenomen op www.vormen.org/RechtenInVrijheid. Daar zijn ze gewoon aan te klikken.

Suggestie 1 | Een tentoonstelling maken over/rond mensenrechten

De opzet is als volgt: samen met je leerlingen ga je een tentoonstelling bedenken en concreet uitwerken rond mensenrechten. In de loop van een aantal weken ga je met hen het onderwerp precies afbakenen, materiaal voor de tentoonstelling zoeken en uitwerken, de tentoonstelling concreet realiseren, ze bekendmaken en anderen in de tentoonstelling rondleiden. Daarbij laat je de leerlingen in kleine groepjes werken.

Hieronder vind je een mogelijke concrete uitwerking hiervan. Naar believen aan je eigen wensen en mogelijkheden aan te passen.

WEEK 1: SMAAKMAKER EN INLEIDING TOT DE OPDRACHT

► Liedjes inspireren en motiveren

- Beluister, bij wijze van inleiding op het thema, één of meerdere liederen. Suggesties hieromtrent vind je op www10.antenna.nl/amnestynijmegen/?Mensenrechten_en_muziek
- Enkele mogelijkheden:
 - 'Behind the Wall' – Tracy Chapman (vrouwenrechten)
 - 'Dead man walking' – Bruce Springsteen (doodstraf)
 - 'Fragile' – Sting (mensenrechten)
 - 'Why can't we live together' – Sade (discriminatie)
 - 'Nelson Mandela' – Special AKA (mensenrechten/vrije meningsuiting)

► Inleiding tot de opdracht

Geef de leerlingen de opdracht een tentoonstelling uit te werken rond mensenrechten. Zeg hen dat ze in de komende weken per groepje een paar tentoonstellingspanelen dienen te maken die tegelijk interessant en visueel aantrekkelijk zijn. En dat ze (eventueel) ook een tekst dienen uit te schrijven voor de presentatie van hun paneel als ze andere leerlingen erin rondleiden.

WEEK 2 – 3 (– 4): ONDERWERP, RUIMTE EN MATERIALEN, HANDELINGSPLAN

► Het onderwerp afbakenen

Het onderwerp van de tentoonstelling is bijvoorbeeld gewoon 'mensenrechten'. Maar je kan dit ook verder afbakenen: 'mensenrechten, wat kunnen we eraan doen?' of 'mensenrechten in de vijf continenten' (met per continent een land bijvoorbeeld) of 'vijf mensenrechten op een rij' (waarbij je de tentoonstelling wijdt aan vijf mensenrechten die je daartoe geselecteerd hebt).

Je zou met je leerlingen een brainstorming kunnen houden over het juiste onderwerp van de tentoonstelling, en hen daarna een keuze laten maken. Bijlage 1 'Hoe brainstormen' kan je hierbij helpen. Een andere mogelijkheid is dat je zelf een reeks voorstellen uitdenkt en die aan de leerlingen voorlegt. Je laat hen dan bijvoorbeeld van elk van de voorstellen de sterke en de zwakke punten bespreken, en hun 'top 2' aanduiden. Ze geven bijvoorbeeld 2 punten aan het voorstel dat zij het best vinden en één aan het op één na beste. De som van de toegekende punten is dan beslissend.

Eenzelfde onderwerp kan op verschillende manieren **benaderd** worden. De tentoonstelling kan een zo correct en objectief mogelijke voorstelling beogen van het onderwerp. Een andere

mogelijkheid is dat de leerlingen hun visie op het onderwerp naar voor brengen. Een derde mogelijkheid is dat de toeschouwer gestimuleerd wordt om over het onderwerp na te denken. Ook een combinatie is mogelijk.

Bespreek met de leerlingen welke **onderdelen** je in deze tentoonstelling zal steken, hoofdstukken als het ware met eventueel verdere onderverdeling, en items die in het 'hoofdstuk' kunnen opgenomen worden. Elk hoofdstuk of hoofdstukonderdeel zou dan één of meer panelen kunnen beslaan. Als je daar zelf één of meer voorstellen voor doet, kan dit de bespreking vergemakkelijken.

Bespreek in dit verband ook hoe je de tentoonstelling zo **boeiend** mogelijk kunt maken. Een tentoonstelling moet intrigeren en 'overtuigen'. Dat vergt een combinatie van creativiteit en analytisch vermogen. Te veel creativiteit zonder een heldere communicatieve basis schiet haar doel voorbij en te veel rationaliteit levert alleen maar iets saais op. Kortom, het gaat om het evenwicht.

Enkele suggesties hiervoor:

- actuele gegevens erin verwerken;
- tonen hoe mensen en organisaties het onrecht trachten te voorkomen of te verhelpen;
- getuigenissen van mensen (over het onrecht dat ze leden, of over hoe hun situatie verbeterde, of over hoe zij zich inzetten,...);
- gegevens over het eigen land.

Om tijd te besparen zou je er ook voor kunnen kiezen zelf het onderwerp en de onderdelen ervan te bepalen, en vast te leggen welke soorten items in elk onderdeel moeten voorkomen.

Hieronder vind je een drietal half uitgewerkte suggesties voor uitwerkingen van 'onderwerpen' voor een dergelijke tentoonstelling.

Onderwerp	Hoofdstukken	Items
Vrouwenrechten	Vrouwenrechten in ons land: wetgeving	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Federale wetgeving ✓ Regelgeving in de Vlaamse Gemeenschap ✓ ...
	Vrouwenrechten in ons land: schendingen	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Schendingen in de publieke sfeer ✓ Schendingen in de private sfeer
	Vrouwenrechten in ons land: hulporganisaties	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Officiële instanties ✓ Organisaties ✓ Ondernomen acties ✓ Resultaten
	Vrouwenrechten in de wereld: Europese en VN bepalingen	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Europese bepalingen ✓ VN bepalingen
	Vrouwenrechten in de wereld: schendingen	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Statistieken ✓ Voorbeelden ✓ Acties en campagnes
	Vrouwenrechten in de wereld: literatuur en andere vormen van kunst	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Levensverhalen en getuigenissen ✓ Kunstvoorwerpen

Onderwerp	Hoofdstukken	Items
De doodstraf	Geschiedenis van de doodstraf in ons land	✓ De belangrijke stappen in deze afschaffing: van automatische omzetting van de doodstraf tot levenslange gevangenisstraf tot schrappen van de doodstraf in de wetgeving, ook in oorlogstijd.
	Geschiedenis van de doodstraf in de wereld	
	Definitie van de doodstraf	
	Misdrijven waarvoor de doodstraf wordt uitgesproken	
	Manieren waarop de doodstraf wordt voltrokken	✓ Galg, guillotine, executiepeloton, elektrische stoel, dodelijke injectie ...
	Argumenten tegen de doodstraf	

Onderwerp	Hoofdstukken	Items
Vrije meningsuiting	Wat is vrije meningsuiting?	✓ Definities, voorbeelden
	Internationale bepalingen betreffende de vrijheid van meningsuiting	✓ De VN, de Raad van Europa
	Beperkingen van de vrije meningsuiting	✓ Haatpropaganda, laster, openbare zeden ...
	Vrije meningsuiting en bescherming van bronnen	
	Vrije meningsuiting, bron van discussie	✓ Samenvatting van een of meer discussies die zich in de media rond dit onderwerp afspeelden.

Bespreek en bepaal ook zo concreet mogelijk wat de deelopdracht van elk groepje hierbij zal zijn en wat de verdere timing is.

► **Doelgroep afbakenen, en wijze van bekendmaking**

Tenzij dit reeds binnen de school of door jezelf is vastgelegd kan je met de leerlingen bespreken voor wie de tentoonstelling wordt ontworpen. Zal ze dienen voor de 'Open Deur'-dag(en) van de school? Zal ze dienen om de leerlingen van de 2^e graad een introductie te geven rond mensenrechten? Zal ze worden opgesteld in het plaatselijk cultureel centrum?

Afhankelijk van de doelgroep kan je je ook afvragen wat je eventueel zou kunnen doen om de tentoonstelling aan te kondigen. Bekijk daarbij welke kanalen voor bekendmaking in de school voorhanden zijn. Verder zou je kunnen denken aan:

- een poster of affiche, die onder meer het onderwerp, de plaats en de data/openingsuren vermeldt;
- een flyer die kan worden uitgedeeld;
- een postkaart die kan worden verstuurd, of een elektronische versie die per e-mail kan worden verspreid;
- een vermelding op de website van de school;
- een mededeling aan plaatselijke kranten en aan lokale radio- of tv-zenders;
- ...

▸ Ruimte en materialen

Bekijk met de leerlingen over welke ruimte(s) je kan beschikken voor de tentoonstellingen, en welke materialen (tentoonstellingspanelen, projectietoestellen, verlichtingssspots ...) je allemaal voorhanden hebt.

Bekijk ook de mogelijkheden om kleurenfoto's te kopiëren of te printen, om tekstbordjes te maken ... Maak met hen afspraken om tijdig te overleggen indien er wensen zijn naar andere materialen en mogelijkheden buiten wat je hen aanbiedt.

Ook hier: om tijd te besparen kan je dit zelf vastleggen.

▸ In groepjes indelen

- Daarna kan je de leerlingen in groepen indelen. Er zijn veel verschillende manieren om in groepen te verdelen. Een groeps grootte van (3 tot) 4 leerlingen lijkt optimaal hiervoor.
- Geef aan elk groepje een duidelijke deeltaak. Laat elk groepje bijvoorbeeld instaan voor één 'hoofdstuk' van de tentoonstelling.

▸ Op zoek naar informatie en materialen

Laat elk groepje over haar deel van het onderwerp op zoek gaan naar interessante en bruikbare informatie, en naar bruikbaar beeld- en ander materiaal: krantenknipsels (om uitvergrotingen ervan op te hangen, met bronvermelding), foto's, video/dvd, voorwerpen, informatiefolders, boeken (uit de bibliotheek?)... Laat hen steeds nauwkeurig voor foto's bv. de bron noteren, zodat je zonder problemen ook de bronvermelding in de tentoonstelling kunt aanbrengeen.

▸ Uitwerken van een concept

Bespreek met de leerlingen hoe de tentoonstelling er in grote lijnen zou kunnen uitzien, rekening houdend met wat concreet haalbaar is. De volgende vragen kunnen hierbij helpen:

- Hoe zullen we posters ophangen en andere materialen uitstellen? Wat leggen we waar? Hoe ordenen we het geheel? Welke bevestigingsmaterialen gaan we daarbij gebruiken?
- Op welke soort wanden zullen we de posters hangen? Gebruiken we de echte muur of werken we met panelen?
- Gebruiken we de aanwezige verlichting of zetten we extra spots neer of gebruiken we tentoonstellingssspots die bovenop de panelen kunnen bevestigd worden?
- Hoe maken we de tekstbordjes? Plakken we witte A4-bladen op of gebruiken we gekleurd papier? Van 80 gram/m² of zwaarder? Maken we er bordjes van? Welke kleur heeft dat bordje?
- Hoeveel en welke soorten tekstbordjes willen we?
- Welke afmetingen zullen we aan de tekstbordjes geven?

- Welk lettertype gebruiken we? In welke lettergroottes? Hoe accentueren we (onderlijnen, of vet plaatsen, of in een andere kleur? Waarvoor gebruiken we hoofdletters?
- Gebruiken we vitrines? Als we voorwerpen willen tonen, hebben we hiervoor een afsluitbaar kastje nodig.
- Maken we looppaden? Het is goed om na te denken over hoe de bezoekers zullen lopen. Het kan immers een doolhof worden. Men kan dan bijvoorbeeld met pijlen een route aangeven. Er zijn natuurlijk ook creatievere mogelijkheden voor route-aanwijzingen.
- Voorzien we zitplaatsen? Op sommige tentoonstellingen staan bankjes of stoelen zodat bezoekers even rustig kunnen zitten kijken.
- Zullen we de bezoekers van de tentoonstelling iets geven als 'wegwijzer', zoals een gids of een plattegrond van de tentoonstelling?
- Zullen we de bezoekers een kijkwijzer geven met opdrachten? Een kijkwijzer is een soort vragenlijst die gericht naar de tentoonstelling laat kijken.
- ...

3 soorten tekstbordjes?

- A-teksten: grote teksten die hangen op de plek waar de tentoonstelling begint (ze bevatten de titel van de tentoonstelling en een algemene inleiding voor het onderwerp);
- B-teksten: kleinere teksten die een inleiding geven per onderdeel van de tentoonstelling;
- C-teksten: hiermee worden de kleine bordjes met informatie over het voorwerp, de foto... bedoeld.

Leg na de bespreking het concept helder vast, zodat ieder zich daar in de verdere uitwerking kan aan houden. Het kan zinvol zijn om een echt inrichtingsplan te maken, of zelfs een maquette, zodat iedereen een duidelijk overzicht heeft.

Nog eens: om tijd te besparen kan je dit zelf vastleggen. Wat in elk geval belangrijk is: dat je alles wat je wil realiseren aan één of meer groepjes leerlingen als taak toewijst, behalve de zaken waar je zelf voor zal instaan. En dat je daarover duidelijke afspraken maakt. Wie? Wat? Waar? Hoe? Tegen wanneer? ...?

► Een handelingsplan opstellen

Tenzij je dit zelf in de hand wil hebben, kan je de leerlingen vragen een handelingsplan op te stellen voor het verdere verloop van het uitdenken, samenstellen en opstellen van de tentoonstelling. Daarin nemen ze dan alle stappen op die ze zullen ondernemen en alle materialen (verbruiksmaterialen en andere) die ze zullen gebruiken. Het handelingsplan wordt na bespreking aangepast. Tijdens de volgende weken wordt het regelmatig opnieuw bekeken. Enerzijds om na te gaan of alles volgens plan verloopt. Anderzijds om het indien nodig aan te passen.

WEEK (4 –) 5 - 6: VERDERE VOORBEREIDING VAN DE TENTOONSTELLING

► Verzamelen van materiaal, uitschrijven van teksten

De groepjes leerlingen gaan verder aan de slag om materiaal te verzamelen en de nodige teksten voor de tentoonstelling (en de bekendmaking,...) te schrijven (die dan door jou als leerkracht worden nagezien? of door een collega?). Laat ze voor elk paneel dat ze gaan inrichten een schets maken die aangeeft hoe ze het zouden willen vormgeven of aankleden.

► Onderlinge voorstelling van de schetsen voor de panelen

Laat de groepjes leerlingen hun schetsen voor de aankleding van hun paneel/panelen aan elkaar voorstellen. Laat hen aan elkaar opmerkingen en suggesties geven. Geef zelf nog verdere richtlijnen in functie van de eenvormigheid.

Doe iets gelijkaardig voor alle andere taken die je aan de groepjes leerlingen hebt gegeven, bijvoorbeeld in verband met het maken van publiciteit voor de tentoonstelling.

Indien mogelijk kan je in de laatste week je leerlingen al laten starten met het samenstellen en/of maken van hun paneel. Dit hangt af van de praktische mogelijkheden waarover je beschikt.

Je kan de leerlingen een vragenlijst laten samenstellen die je bij het bezoek aan de tentoonstelling aan het publiek geeft. Deze vragenlijst kan je gebruiken voor de evaluatie. Je kan informeren naar wat het publiek vond van het onderwerp, van de panelen, van de informatie, van de manier waarop ze werden gegidst. Werken met multiple choice vragen of een waardeschaal is laagdrempelig. Je kan natuurlijk ook informeren naar de persoonlijke mening van het publiek. Dit geeft meer diepgang.

WEEK 7: DE TENTOONSTELLING OPBOUWEN EN INRICHTEN

► Opbouwen en inrichten

Met behulp van het inrichtingsplan kan je beginnen met opbouwen. Spreek met elkaar af wie welke taak op zich neemt en zorg dat iedereen hetzelfde inrichtingsplan gebruikt.

Maak eerst de ruimte die je gaat gebruiken in orde. Plaats de panelen, verlichting, audiovisuele materialen, vitrinekasten, grotere voorwerpen. Laat elke groep dan volgens precieze instructies de panelen aankleden, of gelast één groepje met het aankleden van alle panelen. Breng tenslotte de eventuele aanduidingen van het looppad aan.

► Rondleiding oefenen (indien van toepassing)

Voorzie misschien een 'oefenmoment' waarbij de leerlingen hun geschreven tekst bij het tentoonstellingspaneel zelf naar voor brengen.

WEEK 8: DE TENTOONSTELLING BEGELEIDEN EN EVALUEREN

De leerlingen begeleiden de bezoekers bij de tentoonstelling. Zij 'gidsen' voor hun eigen paneel. Je kan de mening van het publiek vragen (d.m.v. een enquête, een vragenlijst) en deze antwoorden gebruiken voor de productevaluatie.

Om te evalueren kan je het product én het proces bekijken.

Het product:

- Voldoet het aan de eisen?
- Wat is de mening van elk groepslid hierover? Van de bezoekers?
- Hoe was de inhoud? Was deze voldoende diepgaand, informatief, boeiend?
- Wat hebben we door het maken van deze tentoonstelling bijgeleerd wat de inhoud betreft?
- Hoe was de voorstelling? Waren de panelen interessant, het bekijken waard, goed opgebouwd?
- Verliep alles vlot, zoals voorzien?

Het proces:

- Hoe verliep het werkproces?
- Hoe was de samenwerking?

- Hoe was de opvolging van het plan?
- Hield iedereen zich aan de gemaakte afspraken?
- Wat hebben we door het maken van deze tentoonstelling bijgeleerd?
- Wat is de mening van elk groepslid over het verloop?

Suggestie 2 | Een actie voeren voor de mensenrechten

Deze suggestie biedt je de mogelijkheid om met je leerlingen een concrete actie te voeren in hun eigen leefomgeving. De actie kan verschillende standpunten innemen: een helpend karakter (waarbij je hulp biedt bij een welbepaald probleem in je eigen buurt), een informatief karakter (waarbij je mensen informatie geeft over een concreet probleem met nadien misschien een hulpactie). Je kan ook de leerlingen zelf actief laten helpen (met iets opbouwen, een namiddag gaan poetsen, taart laten bakken, kinderspelen laten organiseren enz.)

Je kan verschillende acties kiezen. Je kan een actie laten voeren vanuit hun eigen leefwereld. Welke noden zijn er en hoe kunnen zij daar persoonlijk bij helpen?

Een andere mogelijkheid is dat je inspringt op een bestaande actie. Je bekijkt dan grote hulporganisaties (op nationaal en internationaal vlak) en beslist met je leerlingen aan welke actie ze eventueel deelnemen.

Een derde mogelijkheid is dat je aan structurele fundamenteën werkt. Je informeert het publiek over bestaande problemen en zoekt samen naar een oplossing. Je bestudeert de acties die de overheid onderneemt en bekijkt kritisch de stappen die ze nemen. Daaraan kan je dan een info-actie verbinden die het publiek en de overheid bewust maakt van vereiste veranderingen.

Je kan er voor kiezen om je klas in verschillende groepen te verdelen, die dan ieder een eigen actie kiezen. Indien je met je leerlingen verschillende acties onderneemt kan de synchronisatie ervan een struikelblok zijn. Het is belangrijk dat jij met de leerlingen goed plant wanneer hun eigen actie zal plaatsvinden. Dit hangt mede af van de organisaties waarvoor/waarmee je werkt, de urgentie van het probleem waarvoor men hulp/een oplossing zoekt, de praktische invulling van de actie, kortom een aantal factoren die niet echt beïnvloedbaar maar wel bepalend zijn.

Een enkele actie waaraan de hele groep meewerkt is meer overzichtelijk. Je kan de taken meer verdelen en de organisatie is iets eenvoudiger. Dit blijft natuurlijk je eigen keuze.

We omschrijven deze werkvorm in een aantal stappen. Het gebruik van 'weken', zoals in de andere werkvormen, is hier niet van toepassing. Je kan dan zelf bepalen op welke tijdstippen je welke stappen onderneemt.

Voor meer info rond het organiseren van een actie kan je terecht in Kompas, Hoofdstuk 3: Actie ondernemen (www.vormen.org/educatie)

INFORMATIE VERWERVEN OVER MENSENRECHTEN

Voor je een initiatief kunt kiezen/uitvoeren, moet je eerst geïnformeerd zijn. Dan pas kan je overgaan tot doeltreffend actievoeren.

Informeer je leerlingen over de mensenrechten/kinderrechten. Dit kan op verschillende manieren.

Enkele voorbeelden:

- Deel kaarten uit waarop de mensenrechten/kinderrechten vermeld staan (te downloaden: <http://www.vormen.org/downloads>).
- Laat je leerlingen vertellen wat zij verstaan onder het recht dat op hun kaartje staat.
- Geef, indien nodig, zelf wat meer info.
- Je kan ook terecht op www.mensenrechten.vormen.org. Je kan hierbij een werkblad maken met invulopdrachten, vragen en antwoorden.

HET PROBLEEM BEPALEN EN INFORMATIE ZOEKEN

Indien je de leerlingen zelf hun actie laat kiezen, kan je hen hun eigen leefomgeving laten verkennen, op zoek naar een probleem dat hulp kan gebruiken. Je kan ook zelf bepalen welke actie zal gevoerd worden. Hiervoor kan je inspiratie vinden bij het OCMW van je stad/gemeente, bij Oxfam Wereldwinkel, Sociale Werkplaatsen, buurt- of jeugdhuizen in je buurt, CAW, Amnesty International, Greenpeace, enz.

Verdeel de leerlingen in kleine groepen van 4 tot 5 personen. Bespreek welke groep welke stappen onderneemt.

- Wie zoekt de info? Op welke verschillende vlakken? Welke informatiebronnen gebruik je?
- Wie verzamelt deze info?
- Wie zal deze info verwerken? Op welke manier?

Enkele vragen kunnen de leerlingen helpen bij het selecteren van de actie. Onderstaande reeks kan jou hiervoor inspiratie geven.

- Wat gebeurt er ter plaatse?
 - Zoek in de plaatselijke en nationale kranten naar verhalen over schendingen van rechten.
 - Welke rechten zijn dat? Welke actie zou daar effectief iets aan verhelpen? Voorbeelden: a) recht op een gezonde leefomgeving: zwerfafval bestrijden; b) recht op vereniging: een petitieactie houden voor een jeugdlokaal dat door de gemeente ter beschikking gesteld wordt van de plaatselijke jeugdbeweging, of meehelpen om een jeugdlokaal te schilderen; c) recht op spel: een speelpleintje helpen opknappen.
 - Contacteer de mensen die begaan zijn met de verhalen die jou vooral interesseren of verontrusten.
 - Spreek met leden van minderheids- of benadeelde groepen en zoek uit wat hun zorgen zijn.
- Hoe is jouw land in vergelijking met andere?
 - Zoek uit welke ngo's er in ons land bestaan die werken tegen schendingen van mensenrechten.
 - Zoek uit of mensenrechtenorganisaties (vb. Amnesty International, de Liga voor Mensenrechten of Human Rights Watch) momenteel punten naar voor brengen i.v.m. ons land.
 - Zoek uit of ze momenteel acties of campagnes voeren in ons land.
 - Zoek uit wat de regering doet aan de gesignaleerde problemen.
- Wat gebeurt er in de wereld?
 - Bepaal welke mensenrechtenkwesaties je het meest verontrusten en zoek uit in welke delen van de wereld deze rechten worden bedreigd.
 - Selecteer een land of regio en kijk naar de voornaamste oorzaken van schendingen in dit gebied.
 - Zoek uit welke organisaties hier iets aan doen.
 - Raadpleeg websites of publicaties van de internationale ngo's en intergouvernementele organisaties (Raad van Europa, VN, ontwikkelingsprogramma van de VN, VN Hoge Commissaris voor Vluchtelingen, enz.): www.amnesty.be, www.amnesty.nl, www.hrw.org (Human Rights Watch).

Je kan informatie laten opzoeken (boeken, websites enz.). Je kan ook informatie laten verwerven door een bevraging te doen bij de mensen in de omgeving van de leerlingen, de school. Zorg dat je leerlingen een zicht krijgen op het probleem. Laat ze nadien verdere informatie opzoeken over de omvang van het probleem, de situering ervan, de intensiteit en de nood. Tijdens het opzoeken van de informatie kan er al een idee ontstaan omtrent de te voeren actie.

Laat de leerlingen notities maken in een logboek. Een logboek is een neerslag van het werk dat de leerlingen verrichten. Hierin wordt vermeld wat ze deden in het werkmoment, de informatie die ze verkregen, wat hun planning is voor de volgende stap enz. Zo'n logboek is een leidraad die jou en je leerlingen helpt om de actie te structureren en te organiseren. Het logboek moet voor jou ter inzage beschikbaar zijn en voor hen als richtlijn bij het te volgen plan.

Je kan ook de leerlingen hun informatie aan elkaar laten tonen, zodat iedereen op de hoogte is van de evolutie van het werk. Ze kunnen deze info van elkaar gebruiken.

OPLOSSINGEN ZOEKEN/BEPALEN

In deze stap gaan je leerlingen de actie concretiseren. Laat de taken verdelen en vastleggen. Zorg dat ze tijdens dit werkmoment al nadenken over de nodige contacten en acties die ze eerst moeten ondernemen. Een manier om dit te controleren en te sturen is het gebruik van een logboek (zie hoger).

De leerlingen moeten bepalen welke oplossing het beste is. Ze ontdekten het probleem, ze bestudeerden de noden in hun buurt of vonden een actie waarbij ze kunnen aansluiten.

De volgende vragen kunnen helpen bij het **vastleggen van oplossingen**.

- Wat wil je concreet aanpakken?
- Wat wil je bereiken? Welke doelstellingen zijn belangrijk?
- Welke verbetering/verandering breng je teweeg?
- Wie neemt het initiatief?
- Wie zijn daar rechtstreeks bij betrokken?
- Hoe worden ze geïnformeerd?
- Welke rol spelen ze bij het maken van het plan?

Dikwijls zijn meerdere oplossingen mogelijk, en zullen meerdere mogelijkheden tegen elkaar moeten afgewogen worden. Dit vereist dat de leerlingen oog hebben voor de zienswijze van anderen.

Bij het concretiseren van hun actie stellen de leerlingen zich best volgende vragen:

- Wie is/wordt actief bij de invoering en uitvoering betrokken?
- Welke 'kosten' (geld, tijd, energie) moeten er gemaakt worden?
- Hoe ziet het tijdspad eruit? Hierbij is het belangrijk dat de leerlingen effectief een agenda/logboek bijhouden waarin ze de verschillende stappen die ze zullen ondernemen chronologisch noteren.
- Hoe zorg je ervoor dat de actie door de betrokkenen zelf als een verbetering wordt ervaren? Formuleer hierbij welke doelstellingen de actie wil bereiken en welke stappen daarvoor moeten ondernomen worden.

Laat bij de bespreking de doelstellingen zo concreet mogelijk aflijnen en noteren, inbegrepen de manier(en) waarop zal worden nagegaan in welke mate ze werden bereikt. Over dat laatste dienen ook concrete afspraken te worden gemaakt: Wie wordt bij de evaluatie betrokken? Hoe? Wie gaat alles concreet uitwerken? Dit moet dan in de planning worden opgenomen.

OPLOSSINGEN UITVOEREN

Indien de leerlingen een eigen hulpactie op touw zetten, zal wat publiciteit zeker helpen, en moet je in dit geval de stap 'De actie bekendmaken' eerst uitvoeren. Indien je instapt bij een bestaande actie is publiciteit vooraf misschien minder noodzakelijk. Bij een informatieve actie gaat het vooral om het verzamelen en verwerken van informatie. Daarbij is publiciteit niet altijd noodzakelijk.

Bij een persoonlijke actie kan men deze nu concreet uitvoeren. Het chirolokaal wordt geschilderd, in een asielcentrum wordt geholpen, het zwerfafval wordt van een bepaald terrein verwijderd ...

Bij een informatieve actie kunnen de leerlingen hun bevindingen in een rapport uitschrijven en bekijken hoe zij de (plaatselijke) overheid, instanties of verantwoordelijken op de hoogte kunnen stellen van hun oplossingen. Zij kunnen deze oplossingen ombuigen tot een concrete actie, indien mogelijk. Je kan de resultaten samenvatten en tentoonstellen.

DE ACTIE BEKENDMAKEN

Wil je steun van buitenaf krijgen, is het erg belangrijk dat je actie publiek wordt gemaakt. Het hangt van de actie zelf af, op welke manier en in welke vorm je dit doet. Hieronder volgen een aantal tips en mogelijkheden.

Het best laat je de leerlingen zelf nadenken over mogelijkheden om hun actie bekend te maken. Je kan hen wel helpen met het leveren van suggesties uit de volgende reeks:

- Ontwerp een poster, of een reeks posters, om de aandacht te vestigen op het probleem, of op de actie.
- Maak een website om de actie bekend te maken.
- Verstuur een e-mail naar ouders, vrienden en kennissen, en vraag om deze verder te verspreiden.
- Ontwerp een informatieve folder over het probleem en/of de actie. Deel deze uit op straat of aan ouders, vrienden, kennissen ...
- Schrijf een artikel voor een plaatselijke of nationale krant en/of vraag dat men er een reportage over maakt.
- Vraag aan jeugdgroepen of andere scholen of je mag komen vertellen over je actie.
-

HET RESULTAAT EVALUEREN

Om het resultaat grondig te kunnen evalueren, bekijk je met de leerlingen opnieuw wat de doelstellingen waren. Je dan nagaan of die bereikt zijn. Het kan noodzakelijk zijn dat in deze fase nog afspraken die eerder werden gemaakt inzake de evaluatie moeten uitgevoerd worden. Nadat alle materiaal werd verzameld en verwerkt kan dan besproken worden in welke mate het beoogde resultaat bereikt werd, en waar dit niet het geval was wat de mogelijke oorzaken daarvan waren.

Ook hier kan je eveneens het proces evalueren.

- Hoe verliep het werkproces?
- Hoe was de samenwerking?
- Hoe was de opvolging van het plan?
- Hield iedereen zich aan de gemaakte afspraken?
- Wat is de mening van elk groepslid over het verloop?

Tenslotte kan je afspreken wat je zal ondernemen met de resultaten van de evaluatie. Aan wie zullen ze kenbaar gemaakt worden? Wat zal er verder nog opgevolgd worden?

Hoe goed kennen wij de zienswijze van de mensen in onze omgeving? Een enquête uitvoeren kan hierbij helpen.

Aan wie kunnen leerlingen vragen stellen?

- Aan mensen uit hun omgeving: vrienden en familie.
- Aan leerlingen of leerkrachten op school.
- Aan voorbijgangers op straat.
- Aan leden van minderheidsgroepen.
- Aan leden van jeugdverenigingen.
- Aan vertegenwoordigers van bedrijven.

Wat kunnen leerlingen met een enquête onderzoeken?

- Of de mensen zich bewust zijn van hun rechten, bijvoorbeeld wanneer ze vastgehouden worden?
- Of ze zich bewust zijn van de antidiscriminatie wetgeving?
- Tot welke middelen en instanties ze hun toevlucht kunnen nemen als hun rechten geschonden worden?
- Welke mensenrechten hen in hun dagelijks leven het meest beroeren?
- Welke volgens hen de meest ernstige mensenrechtenschendingen zijn en waar die gebeuren?
- Of ze bezorgd zijn over een bepaalde zaak of mensenrechtenschending?
- Of ze ooit actie hebben ondernomen n.a.v. een welbepaald probleem?
- Of ze iets zouden doen om hun ongenoegen over een bepaalde kwestie te uiten?
- Of ze bereid zouden zijn om deel te nemen aan een betoging?
- Of ze bereid zouden zijn een petitie te ondertekenen over ...?
- Of ze bereid zouden zijn een brief te schrijven (of te ondertekenen) aan een regeringslid?

Suggestie 3 | Mensenrechten in debat – erover praten

De leerlingen krijgen 1 of meerdere stellingen rond mensenrechten voorgeschoteld. Zij gaan zich hierover informeren en zullen in het debat een vooraf bepaald standpunt innemen. Dit kan een standpunt pro of contra zijn of het standpunt dat ze innemen vanuit een bepaalde rol. De bedoeling is dat de leerlingen zich verdiepen in de stelling die hen werd gegeven en dat zij de informatie hieromtrent in een verslag van maximaal 2 pagina's verwerken.

Hoewel het debat de belangrijkste doelstelling is, zal dit verslag een eindproduct zijn van het onderzoekswerk dat de leerlingen deden. Het debat wordt dan tegelijk opgevat als een rapportering van de informatie die zij verzamelden.

De bijlage 'Richtlijnen voor een debat' is belangrijke informatie die jou kan helpen bij het sturen en organiseren. Je kan zelf bepalen welke richtlijnen voor jou van toepassing zijn. In de bijlage vind je aanwijzingen voor een professioneel wedstrijddebat. Indien het voor jou de eerste keer is dat je een debat organiseert, raden we aan het wedstrijdelement te beperken.

WEEK 1: KENNISMAKING MET HET THEMA

Je legt de opdracht uit. Beslis zelf vooraf welke vorm van debat je gaat gebruiken. Zullen de leerlingen een debat houden als vertegenwoordigers van verschillende NGO's/verenigingen? Of wordt het een debat waarbij de leerlingen de rol van voor- of tegenstander van een bepaalde stelling innemen? Deze keuze is wel belangrijk omdat ze het opzoekgedrag van de leerlingen beïnvloedt. Natuurlijk kan je deze keuze ook aan je leerlingen overlaten. Misschien is enige ervaring van hun kant daarvoor noodzakelijk.

- Je legt hen de verschillende stappen van het werkproces uit:
 - het bestuderen van de stelling of het onderwerp van discussie;
 - het opzoeken van de argumenten die passen bij het standpunt dat hen werd toegewezen;
 - het staven van deze argumenten;
 - het opzoeken van eventuele tegenargumenten;
 - het weerleggen van deze tegenargumenten;
 - het noteren van alle argumenten en het (schriftelijk en mondeling) formuleren van een besluit.
- Je kan met hen de richtlijnen voor een debat bespreken. Deze richtlijnen kan je zelf natuurlijk aanpassen of aanwenden naar eigen keuze (zie bijlage 'Richtlijnen voor een debat').
- Je kan er ook voor kiezen om de leerlingen een standpunt te laten innemen dat dicht aanleunt bij hun eigen normen en waarden. Indien je spreekvaardige en/of geoefende leerlingen hebt, is het heel boeiend om hen iets te laten verdedigen dat ver van hen af staat. Zo leren ze nauwkeurig te kijken naar de standpunten van anderen en toetsen ze hun eigen overtuiging aan die van tegengestelde opvattingen.
- Beslis of het een open of een gesloten debat wordt. Als je publiek toelaat, moet je natuurlijk de nodige publiciteit maken. Indien het debat enkel een oefenmoment is voor jou en de deelnemende leerlingen is publiciteit niet nodig.
- De leerlingen kunnen onderverdeeld worden op basis van hun interesse en voorkennis. Plaats hen in groepjes van ongeveer 5 à 6 personen.
- Elke leerling moet dezelfde taken vervullen: stelling bepalen (kan ook door jou reeds bepaald zijn), achtergrondinformatie opzoeken, argumenten pro én contra zoeken, debat voorbereiden, debat voeren, debat evalueren. Je kan ervoor kiezen deze taken te verdelen als je wil dat de leerlingen vooral oefenen op één bepaald onderdeel. Om tot de kern van de stelling door te dringen is het wel aan te raden dat elke leerling zich verdiept in elke taak.
- Laat in de eerste week de leerlingen bepalen welke infobronnen ze gaan gebruiken. Je kan bij het verzamelen van de informatie én het opvolgen van hun werk het systeem van het

logboek gebruiken (zie hierover meer onder Suggestie 2: Een actie voeren voor de mensenrechten).

- Probeer in de eerste week met hen een planning te maken van het werk, zowel chronologisch als planmatig.

WEEK 2 EN WEEK 3: INFORMATIE VERZAMELEN EN VERWERKEN

- De leerlingen bestuderen de stelling die ze kregen en verwoorden hun eerste ideeën hieromtrent. Indien mogelijk (dit hangt van hun motivatie af) kunnen ze al een raamwerk maken van argumenten die het gegeven standpunt kunnen staven. Wanneer dit nog moeilijk lijkt, kan de volgende stap hen daarbij helpen.
- De leerlingen gaan op zoek naar informatie. Je kan hen de website of folders aanreiken van de NGO die zij zullen vertegenwoordigen. Je kan dergelijke info ook aanbieden die kan helpen om argumenten te vinden voor een pro of contra-standpunt.
- Geef eventueel de volgende tips aan de leerlingen: "Probeer je te beperken tot een aantal sterke argumenten. Niet alle info is relevant. Probeer op de hoogte te zijn van actuele standpunten over hedendaagse thema's. De geschreven en gesproken media vormen een goede informatiebron hiervoor."
- Laat hen deze info verzamelen in een map/verslagboek zodat ze deze ook tijdens het debat nog kunnen raadplegen indien het hen aan argumenten ontbreekt.
- Laat hen starten met hun verslag, zodat ze de zwakte of de sterkte van hun argumenten kunnen beoordelen.
- De leerlingen bereiden het debat mondeling en schriftelijk voor. Ze formuleren duidelijk hun argumenten en leven zich in in hun rol.
- In deze voorbereiding formuleren zij de argumenten die bij hun rol of standpunt passen. Zij gaan op zoek naar gegronde en sterke argumenten om hun stelling te staven.
- Indien het een publiek debat wordt, laat je hen ook werken aan het maken van publiciteit hiervoor. Voorbeelden hiervan vind je in lessuggestie 2.

WEEK 4: FORMULEREN EN WEERLEGGEN VAN TEGENSTRIJDIGE ARGUMENTEN

- Indien ze menen over voldoende argumenten te beschikken en ze hun rol voldoende kennen, bekijken ze het andere standpunt (bij een pro/contra debat) en de andere rollen (bij een debat met verschillende rollen). Ze bestuderen hun standpunten over de thema's en zoeken feiten en argumenten om deze te weerleggen. Ze kunnen daarbij nuttig gebruik maken van de informatie die ze opzochten.
- Laat hen kritisch kijken naar hun eigen formulering. Objectiviteit ondersteunt een mening sterker dan een subjectieve kijk op het gegeven.
- Raad hen aan om ook hierbij degelijkheid na te streven, net zoals bij de argumenten voor hun eigen standpunt.
- Zij plaatsen de tegengestelde argumenten tegenover hun eigen argumenten. Dit kan door een lijstje te maken met (eigen) argumenten en tegenargumenten.

Standpunt:	
Argumenten	Tegenargumenten
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Argument 1 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tegenargument 1a ▪ Tegenargument 1b ▪ ...
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Argument 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tegenargument 2a ▪ Tegenargument 2b
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Argument 3 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tegenargument 3a ▪ Tegenargument 3b

WEEK 5: VOORBEREIDING VAN HET DEBAT

- De leerlingen maken per groep een werkverslag. In dat verslag verwerken ze op max. 2 bladzijden de standpunten rond het gevraagde thema. Indien mogelijk vermelden ze ook hoe ze de 'vijandige' standpunten van de andere groep gaan weerleggen. Ze geven dat groepsverslag af uiterlijk een week voor het debat. Hiervoor kunnen ze ook de bovengenoemde lijst gebruiken.
- Misschien kan je een kleine oefensessie houden waarbij ze hun eigen argumenten onderling proberen te ontkrachten. Dit gebeurt best binnenin de eigen groep zodat de leerlingen van de andere groep nog niet op de hoogte zijn van de argumenten.

WEEK 6: UITVOERING EN EVENTUEEL BESPREKING VAN HET DEBAT

- De leerlingen voeren het debat uit. Zij nemen hierbij de afspraken in acht.
- Als leerkracht kan jij de moderator zijn. Deze rol kan echter ook vervuld worden door een buitenstaander (een collega, de directeur, een geoefende leerling of oud-leerling). De moderator zorgt ervoor dat het debat rustig en correct verloopt, met onderling respect voor de deelnemers.
- Je kan eventueel een jury aanstellen die dan bepaalt wie de winnaar is van het debat.
- Je kan met je leerlingen een discussie houden over het verloop van het proces en het product. Voor eventuele evaluatiemethodes: zie algemene bijlage 2.

► Info

Een goede introductie tot debatteren vind je in 'Handout Introductie tot debatteren' (als pdf op het internet terug te vinden, met Google bv.)

Een nuttige website: www.debatinstituut.nl

Bijlage - Suggesties voor debatonderwerpen

Enkele suggesties voor thema's waarover men kan debatteren en mogelijke rollen bij het debat. Bij sommige thema's worden eventuele rollen/organisaties vermeld, in andere gevallen is een pro/contra debat eerder aangewezen.

↪ **Suggestie 1: Moet de doodstraf weer ingevoerd worden?**

Met eventueel als groepen: vertegenwoordigers van Helen Prejean en vertegenwoordigers van de Republikeinse Partij uit de VS (info op www.prejean.org).

↪ **Suggestie 2: Mag een universiteit een haatspeech verbieden?**

Materiaal voor zo'n debat: www.idebate.org/deATABASE/topic_details.php?topicID=21.

↪ **Suggestie 3: Mogen in een rechtszaal camera's worden opgehangen zodat de rechtszaak kan worden uitgezonden?**

Met eventueel als groepen: vertegenwoordigers van de Orde van de Vlaamse Balie en journalisten.

Materiaal voor zo'n debat: www.idebate.org/deATABASE/topic_details.php?topicID=27.

↪ **Suggestie 4: Moet een AIDS-medicijn goedkoper zijn in ontwikkelingslanden?**

Met eventueel als groepen: vertegenwoordigers uit de farmaceutische industrie en vertegenwoordigers vanuit de ontwikkelingshulp.

Materiaal voor zo'n debat: www.idebate.org/deATABASE/topic_details.php?topicID=24

Als alternatief hiervoor zou je ook de werkvorm 'Toegang tot geneesmiddelen' kunnen uitvoeren: www.vormen.org/Kompas/ToegangtotGeneesmiddelen.html.

↪ **Suggestie 5: Mag men mensenrechten met geweld doen naleven?**

↪ **Suggestie 6: Moet de overheid verbieden dat volwassen vrouwen zich laten besnijden?**

Met eventueel als groepen: vertegenwoordigers uit de Somalische maatschappij en vertegenwoordigers van de Waris Dirie Foundation.

Je kan nog meer onderwerpen vinden op volgende sites: www.debatinstituut.nl en www.idebate.org (zie er onder meer de 'deATABASE').

▶ **Kenmerken van het 'sportdebat'**

De verschillen tussen 'normaal' debatteren zoals dat plaatsvindt bij bijvoorbeeld verkiezingen en het 'sportdebatteren' (debat als 'sport') zijn legio. Enkele verschillen ...

- De deelnemers mogen niet kiezen of ze voor of tegen de stelling zijn: dit wordt vastgelegd door de organisatoren van het debat. Dit betekent dat de deelnemers zowel voor als tegen elke willekeurige stelling moeten kunnen debatteren.
- De deelnemers krijgen een beperkte voorbereidingstijd. Op de meeste toernooien krijgen de deelnemers per debat een voorbereidingstijd van 15 minuten, mogen ze geen gebruik maken van het internet, enkel van zelf meegebracht schriftelijk materiaal.
- De jurering geschiedt door een debatjury en op basis van 'speltechnische' criteria, zoals de uitwerking van argumenten, het correct hanteren van begrippen, enz.

Zoals het 'normale' debat, bestaat een sportdebat uit de volgende elementen: er is een stelling, er is minimaal één partij voor de stelling, en één partij tegen de stelling, er zijn vooraf vastgestelde regels waar de sprekers zich aan dienen te houden en er is een onafhankelijke derde die beslist welke partij gewonnen heeft.

▶ **De stelling**

Er kunnen 3 types stellingen voor een debat onderscheiden worden:

- een waardestelling, bijvoorbeeld: 'Moderne kunst vinden wij een schande.'
- een beleidsstelling, bijvoorbeeld: 'Wij willen dat het gebruik van hasj verboden wordt.'
- een definitiestelling, bijvoorbeeld: 'Wij geloven dat George Bush jr. een dictator is.'

Voor het sportdebatteren worden meestal waardestellingen en beleidsstellingen gebruikt. Een goede stelling voor een sportdebat gaat over een ethische of politieke kwestie waarvoor er duidelijk voor- én tegenargumenten zijn.

▶ **De partijen**

Er is minimaal één voorstander en minimaal één tegenstander. Het debat hoeft echter niet beperkt te worden tot twee partijen. Zo zijn er in een parlementair meestal meerdere partijen.

▶ **De regels**

De regels van het debat bepalen de uiterlijke vorm van het debat. Het doel van de regels is te verzekeren dat er een goed inhoudelijk debat plaatsvindt, door onder andere te garanderen dat er sprake is van 'fair play'.

▶ **De jury**

De onafhankelijke partij die beslist wie gewonnen heeft kan bestaan uit mensen die vroeger gedebatteerd hebben of nog steeds sportdebatteren, maar kan ook bestaan uit (vertegenwoordigers van?) het publiek (publieksjury), vakexperts, bekende Vlamingen ... Een professionele debatjury, bestaand uit mensen met debatervaring, let meestal vooral op debattechnische criteria, zoals het goed uitwerken van de argumentatie, het afdoende reageren op argumenten van de andere partij(en), het correct samenvatten van het debat, het

goed hanteren van begrippen, het correct invullen van de toegewezen rol, de juiste balans tussen constructieve, offensieve en defensieve argumentatie, enz.

► Regels

Ongeacht de verschillende debatvormen zijn er regels die voor elke debatvorm opgaan. Deze regels zijn bedoeld om ervoor te zorgen dat het debat ordelijk verloopt. Zo zijn er gedragsregels, spelregels en rolverwachtingen.

Gedragsregels

Welke debatvorm er ook gehanteerd wordt, van de deelnemers mag verwacht worden dat ze elkaar het debatteren niet onmogelijk mogen maken door hun gedrag.

Voorbeelden van gedragsregels zijn:

- Een spreker mag een andere spreker niet discrimineren of kwetsen op basis van geloofsovertuiging, sekse, ras, huidskleur, nationaliteit, seksuele voorkeur of handicaps.
- Een spreker mag een andere spreker niet naar willekeur onderbreken, door de inbreng van de andere spreker heen praten, of door andere gedragingen het de andere spreker onmogelijk maken te spreken.

Spelregels

Samen vormen de spelregels het 'spreekregime'. De spelregels regelen wie wanneer dient te spreken, in welke volgorde sprekers dienen te spreken, hoe lang ze mogen spreken en wanneer en hoe er onderbroken mag worden.

Omdat er verschillende debatvormen zijn, variëren de spelregels per debatvorm, maar toch zijn er in elke debatvorm wel **universele principes** te herkennen, zoals:

- Elke partij in het debat krijgt in het totaal evenveel spreektijd.
- Sprekers dienen zoveel mogelijk de aan hen toegekende spreektijd vol te maken.
- Sprekers dienen de aan hen toegekende spreektijd zo min mogelijk te overschrijden.

Rolverwachtingen

Rolverwachtingen geven weer wat inhoudelijk van elke spreker in het debat tenminste wordt verwacht. Deze roloverwachtingen zijn duidelijk, om ervoor te zorgen dat er een inhoudelijk debat op gang komt. Alle betrokken sprekers weten dankzij de roloverwachting waar ze het ongeveer over moeten hebben.

De roloverwachtingen verschillen ook naargelang van de debatvorm, maar enkele **universele regels** zijn:

- De eerste spreker (voorzitters, of één der rollen) dient de stelling te interpreteren en de betekenis van de begrippen te verduidelijken (en tegelijk vast te leggen).
- De eerste spreker van een andere partij of de tegenpartij is de enige die op de gegeven interpretatie van de stelling, die door de eerste spreker werd gegeven, kritiek mag geven.
- Alle sprekers van dezelfde groep dienen lijn te volgen van de argumenten die hun collega's eerder in het debat aanbrachten (of: groepsleden mogen geen andere mening naar voor brengen dan wat door hun groep reeds naar voor werd gebracht).

Suggestie 4

Een gedichtendag of poëzieavond rond mensenrechten organiseren

De opdracht bestaat in grote lijnen hieruit dat de leerlingen moeten zorgen voor de invulling van een gedichtendag of poëzieavond met mensenrechten als thema. Ook moeten zij een werkstuk van 2 bladzijden maken met hun argumenten voor de keuze en de verwerking van het gedicht.

Je kan deze opdracht creatief laten uitwerken door beeld, muziek, enz. te laten gebruiken. De leerlingen kunnen ook een mini-tentoonstelling maken van hun gedichten (zie Suggestie 1). Je kan een gedichtenroute laten aanleggen: een wandelweg door de school of de omgeving waarbij de leerlingen op bepaalde plaatsen hun gekozen/zelfgemaakte gedicht tonen.

Je kan deze suggestie ook gebruiken als verwerking van een les rond poëzie, waarbij je in die les praat over het schrijftechnische aspect, de geschiedenis, de achtergrond van de dichters, enz.

Dit is een opdracht die sterk uitgebreid kan worden. Je maakt daarin een keuze naargelang van de technische en organisatorische mogelijkheden waarover je school beschikt.

WEEK 1: EEN GEDICHT ROND MENSENRECHTEN ZOEKEN/MAKEN

- Leg de opdracht uit. De leerlingen moeten zorgen voor de invulling van een gedichtendag/poëzieavond met mensenrechten als thema. Als slotmoment zullen deze gedichten expressief en creatief worden voorgesteld. Zij moeten ook een werkstuk van 2 bladzijden schrijven met daarin antwoord op o.m. de volgende vragen:
 - Waarom koos jij/je groep dit gedicht?
 - Wat bedoelt de dichter volgens jou/jullie?
 - Welke mensenrecht komt er op de eerste plaats in naar voor?
 - Welke voorbeelden van situaties waarin dit mensenrecht wordt geschonden vind je in de actualiteit?
 - Vind je ook de oplossingen daarvoor?
- Vorm groepjes van 3 à 4 leerlingen. Eén van deze groepjes geef je de taak een overkoepelende groep te vormen die de gedichtendag of poëzieavond coördineert. Een ander groepje zou eventueel (afhankelijk van de technische mogelijkheden) als taak kunnen hebben beeldmateriaal te maken.
- Je kan de leerlingen zelf naar gedichten laten zoeken. Je kan hen ook gedichten aanbieden. In bijlage vind je een aantal verwijzingen naar gedichten en gedichtenbundels die van nut kunnen zijn.
- Tast even af wat de beginsituatie is. In hoeverre zijn je leerlingen op de hoogte van mensenrechten en van schendingen ervan? Werkvormen om dit te doen vind je bij Suggestie 2.

Je kan de groepjes begeleiden door hen de volgende vragen te stellen:

- Ga op zoek naar informatie over mensenrechten: wat zijn mensenrechten, waarin staan ze verwoord, welke mensenrechten zijn er?
- Informeer u over hun inhoud en vorm jullie mening hieromtrent.
- Ga op zoek naar gedichten rond dit thema.
- Als jullie reeds een aantal gedichten hebben bekeken, welk gedicht spreekt jullie het meest aan? Bespreek dit.
- Zoek achtergrondinfo over de dichter. Dikwijls zijn dit personen die vanuit eigen ervaring schrijven. Zoek info over het land waaruit hij/zij afkomstig is. Bekijk hoe mensenrechten in zijn/haar leven een rol speelden.

- Wat bedoelde de dichter met dit gedicht? Welk mensenrecht komt erin aan bod? Gebeurt dit uitdrukkelijk, of niet? Waarom kozen jullie dit gedicht? Wat deed het met jullie?

WEEK 2: INFO BIJ DE GEDICHTEN EN ACHTERGRONDINFO BIJ MENSENRECHTEN ZOEKEN

Deze week moeten de leerlingen zich vooral verdiepen in de achtergrond van hun gedicht. Ze maakten een keuze en proberen deze te motiveren. Het is aangewezen dat ze hier ook al beginnen aan hun werkstuk.

Enkele vragen om de groepjes leerlingen rond de inhoud te laten werken:

- Waarom hebben jullie dit gedicht gekozen? Is het omwille van de schoonheid van het gedicht, het metrum, het rijmschema, de inhoud, de emoties die het naar boven brengt, het mensenrecht dat erin naar voor komt, het schrijfstandpunt ...
- Welk mensenrecht komt erin naar voor? Gaat het om een schending van het mensenrecht? Indien niet, waarom dan wel, en welk is het verband met mensenrechten? Waar en wanneer speelt zich de situatie van het gedicht zich af?
- In welke mate wordt het mensenrecht dat erin naar voor komt in ons land geschonden? In andere landen? Welke?
- Wat onderneemt de samenleving of welke acties voert men rond dit mensenrecht? Wat is jullie mening hierover (zeg hen te letten op degelijke argumentatie)?

Laat de leerlingen in de loop van deze weken ook een proces- en een productevaluatie maken. Laat hen wekelijks evalueren hoe zij samenwerkten en hoe zij met de voorbereiding van hun deeltaak voor de gedichtendag of poëzieavond opschieten.

WEEK 3-4: HET GEDICHT CREATIEF UITWERKEN

Tenzij je ervoor kiest om aan alle leerlingen dezelfde vorm op te leggen voor de voorstelling van hun gedicht, laat je de leerlingen ook nadenken over de meest geschikte vorm om dit gedicht voor te stellen. De inhoud en/of vorm van het gedicht kan een hulp zijn. Enkele vragen kunnen hierbij helpen:

- Vraagt dit gedicht om een beeld?
- Of wordt het vooral gedragen door de tekst en de woorden?
- Kan muziek het gedicht verrijken/verdiepen?

Op basis van deze gedachtewisseling kunnen ze dan hun voorstel naar voor brengen. Daarbij kan men samen bewaken dat de verschillende manieren van voorstellen nog esthetisch en organisatorisch bij elkaar passen: ook het geheel is belangrijk. Enkele mogelijkheden ...

- Dragen ze het voor?
- Gebruiken ze muziek?
- Maken ze er zelf een lied van?
- Gebruiken ze een dramatische werkvorm? Een rollenspel, monoloog, dialoog ...?
- Verwerken ze het gedicht in een schilderij, een beeldhouwwerk, een abstracte kunstvorm?
- Nog andere mogelijkheden: video, klankband, maquettes, dans, geborduurde teksten, marktkraam, affiches, flyers ...

Indien je besliste dat het een open voorstelling wordt (voor een ander publiek dan de leerlingen zelf) is de nodige publiciteit vereist. Bespreek met je leerlingen op welke manier je dit gaat aanpakken. Voorbeelden hiervoor vind je bij Suggestie 2.

Laat de leerlingen in hun werkstuk verwoorden waarom ze hun gedicht zullen voorstellen in de vorm die zij kozen. Waarom vinden zij die het meest geschikt? Welke andere vormen hebben ze overwogen, en waarom viel de keuze uiteindelijk niet daarop?

De groepjes leerlingen gaan nu concreet aan de slag met hun gedicht(en). Ze voeren dan de vorm van hun presentatie uit die voor hun gedicht na bespreking werd vastgelegd. Ze werken hun 'voorstelling' zo volledig mogelijk af.

Bij de verdere uitwerking kunnen onder meer de volgende vragen van nut zijn:

- Hoe toon je je mening over de schending van dit mensenrecht?
- Welke oplossingen kan men bedenken? Hoe toon je dit?
- Welk materiaal heb je hiervoor nodig? Welke ondersteuning vraag je?

Laat hen een planning van de komende weken maken met oog op het einddoel. Het werken aan hun werkstuk dienen ze daarin best op te nemen.

► **Verdieping**

Je kan er voor kiezen de leerlingen ook hun eigen 'oplossing' voor het mensenrechtenonderwerp van hun gedicht naar voor te laten brengen. Hun 'werkstuk' ter inzage leggen bij de 'voorstelling' is één mogelijkheid. Het kan echter ook creatiever: een zelfgemaakt gedicht als antwoord, een kort toneelstukje, een tekening/schilderij/kunstwerk, ... telkens met hun 'oplossing' als inhoud.

WEEK 5: VOORBEREIDING VAN HET TOONMOMENT

De groepjes leerlingen leggen de laatste hand aan de voorbereidingen. De bedoeling is dat alle werken van alle groepen samenkomen en in een geheel worden gegoten.

- Bepaal de volgorde: welke voorstelling (welke groep) start, welke sluit af?
- Zit er een rode draad in? Kan je een bepaalde spanningsboog maken? Doe je dit volgens de inhoud van de gedichten, volgens auteur, volgens een bepaald mensenrecht? Dit zijn slechts enkele van de mogelijkheden. Bespreek dit met je leerlingen. Stimuleer hen creatief te zijn.
- Bekijk de praktische voorwaarden. Waar voer je alles uit? Hoe gebruik je het materiaal? Welke technische vaardigheden zijn er nodig?
- Laat de groepjes leerlingen hun werk aan elkaar tonen. Positief geformuleerde tips kunnen een verrijking en verdieping betekenen.
- Tracht deze week een generale repetitie te houden.

WEEK 6: TOONMOMENT EN AFSLUITING

De groepjes leerlingen brengen de voorstelling van hun gedicht. Ze werken ook hun werkstuk af. Deze kan je dan gebruiken om te beoordelen.

WEEK 7: EVALUATIE

- Indien er beelden werden gemaakt, kunnen de leerlingen die nu bekijken.
- Ze geven hun mening over het toonmoment: algemene indruk, sterke punten, zwakke punten ...

- Ze bespreken positieve ervaringen, geven elkaar verbeteringsuggesties.
- Evalueer ook de inhoud:
 - Wat heb je bijgeleerd over mensenrechten?
 - Wat was nieuw? Wat wist je al?
 - Wat heeft dit werkproces veranderd in jouw visie?
 - Wat wil je hier verder nog mee doen? Wil je eventueel actie ondernemen? In het laatste geval: zie Suggestie 3.

Bijlage - gedichten - gedichtenbundels

- Moslimgedichten: www.moslima.nl/gedichten/gedichten.html
- 'Gedichten over de vrijheid van meningsuiting': een .rtf document op de website van Amnesty Nederland (op het internet te vinden met Google bv.)
- Jana Beranová, 'Antwoord': www.gedichten.nl/nederindex/?zoek=1&exact=1&snaam=Jana+Beranova
- Wislawa Szymborska, 'De terrorist kijkt': www.leestafel.info/Poezie/productssimple5.html
- Sara Berkeley, 'Waterjuffers', www.brakkehond.be/76/berke1.html
- Harry Zevenbergen: home.wanadoo.nl/harryzevenbergen/NLMENU.HTM (zie: poëzie)

Bijlage - Literatuur

(misschien in de openbare bibliotheek terug te vinden)

BDOLAH, K., ANCER, A., *Is dit recht, mijn lief? Verhalen en gedichten over mensenrechten*, Novib, 1998, 236 pagina's, Paperback.

BRONKHORST, D., *Zo'n gelukkige dag?*, Dichters voor Amnesty International, De Geus, Pocket.

AMNESTY INTERNATIONAL, *Liefde kon maar beter naamloos zijn*.

AMNESTY INTERNATIONAL, *Een brief van jou, wel duizend brieven*.

AMNESTY INTERNATIONAL, *En na 4 fouten ben je af ... : jongeren over mensenrechten: tekeningen en gedichten*.

AMNESTY INTERNATIONAL, *Als ik vrijkom*.

ZEVENBERGEN, H., *Punk in Rhenen*.

SUB DE PAPIEREN TIJGER, *War on war, gedichten geen bommen*.

AMNESTY INTERNATIONAL, *Collage van sketches, gedichten, liederen*.

BILLIET, D., *Kinderen natuurlijk toegelaten*.

BILLIET, D., *Ik heb ook maar twee vleugels*.

DOGBE, Y.E., *Gedichten van Yves Emmanuel Dogbé*.

ESSADKI, A., *De strijdkreet van de aarde*.

Suggestie 5

Een dagboek of journaal schrijven rond mensenrechten – werken met blogs

Het werken met blogs is een werkvorm die bij leerlingen dikwijls bekender is dan bij leerkrachten. Mogelijkheden om gratis een blog op te zetten vind je in bijlage.

Een blog kan voor verschillende doeleinden worden gebruikt. Wij gebruiken de blog hier voor educatieve doeleinden om leerlingen meer vertrouwd te maken met kinderrechten en mensenrechten en er een eigen mening rond te helpen ontwikkelen. Daarnaast is een blog ook interessant voor het ontwikkelen van schrijfvaardigheden. De technische en inhoudelijke aspecten die bij het maken van een verhaal belangrijk zijn worden hier geoefend.

De opdracht ziet er in grote lijnen als volgt uit: de leerlingen schrijven, in groepjes van 3 of 4, een dagboek of een journaal van iemand wiens rechten worden geschonden. Ze zullen dit op het web publiceren d.m.v. een blog. De bedoeling is dat zij dagelijks of om de twee dagen iets posten. Zij kunnen de blogpost verfraaien met een foto of al dan niet zelfgemaakte tekening. Hierbij wel opletten dat ze niet gebruik maken van materiaal dat auteursrechtelijk beschermd is: in principe is alle materiaal beschermd, behalve waar uitdrukkelijk aangegeven is dat dit niet het geval is!

Met dagboek bedoelen we hier dat dit in de ik-vorm geschreven wordt, namelijk vanuit het standpunt van de (gefingerde) betrokkene. Een journaal wordt dan geschreven vanuit het standpunt van een derde, die het verhaal van de gefingeerde persoon schrijft.

De bedoeling is dat de leerlingen meer kennis opdoen over mensenrechten en hoe of waar ze worden geschonden. De leerlingen dienen een gefingeerd personage te creëren, zich in hun personage in te leven en diens verhaal te vertellen. Zo leren ze mensenrechten niet enkel objectief te bekijken maar eveneens zich in te leven in het lot van mensen wiens rechten geschonden worden.

WEEK 1: OPDRACHT SITUEREN – EERSTE VERKENNING

Laat de leerlingen een gefingeerd dagboek of journaal schrijven dat gaat over iemand van hun leeftijd wiens rechten worden geschonden. Geef mee dat de volgende inhoud aan bod dienen te komen:

- Zijn/haar leven, levensomstandigheden, leefwereld.
- De schending van zijn/haar rechten en hoe die wordt ervaren.
- De manier waarop de persoon ermee omgaat.
- De invloed die dit heeft op zijn karakter en zijn gevoelens.
- De gevolgen van de schending. Welke mensen worden geraakt? Wat is de reactie (zowel van het hoofdpersonage als de omgeving)?
- Een actie die men onderneemt of de reeks handelingen die men stelt als antwoord op de schending.
- De gevolgen van deze actie of deze handelingen. Wie wordt erdoor beïnvloed? Welke wending geeft dit aan het verhaal?
- Een slot van het verhaal (een open einde is natuurlijk ook mogelijk).

- Geef hen verder het volgende mee:
 - Het dagboek of journaal moet realistisch zijn. De (gefingerde) personen moeten met hun naam vernoemd worden, de plaats waar het zich afspeelt moet concreet zijn, het dagelijks leven van de persoon moet er concreet gemaakt worden, enzovoort.
 - Het moet daadwerkelijk in dagboekvorm of in de vorm van een journaal geschreven worden.
 - Er moet een lijn in zitten: een tijdslijn, een reisroute ...

- Het moet geschreven worden als een blog en op het internet gepubliceerd worden als een blog.
- Het mag in een eenvoudige, doch correcte taal geschreven worden.

Indien je leerlingen niet echt op de hoogte zijn van de mensenrechten ken je hen om te beginnen info aanbieden hierover (tips hiervoor vind je bij Suggestie 2).

Verdeel de leerlingen in groepjes van 3 à 4. Laat hen om te beginnen eens enkele blogs verkennen. Probeer hen zelf een personage en context ervan te laten verzinnen, en welke mensenrechten er geschonden worden. Indien dit moeilijk van start gaat, kan je eventueel inspiratie laten opdoen bij een van de volgende verhalen/auteurs:

- Dagboek van Anne Frank
- De langste nacht (Yalda ism Annemarie Busser), te verkrijgen bij Amnesty Nederland (www.amnesty.nl).
- Ik weet dat je er bent (Daan Bronkhorst), eveneens bij Amnesty Nederland te verkrijgen.
- Sterke vrouwen (Amnesty International), eveneens bij Amnesty Nederland te verkrijgen.
- Ladies First (Annemie Struyf)
- Je kan hen ook inspireren door de actualiteit als voorbeeld te nemen. Krantenartikels rond schendingen van mensenrechten kunnen als startpunt dienen om hen een verhaal te laten vertellen van één van de personages uit het artikel. Dit hoeft niet het werkelijke verhaal te zijn. De fantasie in combinatie met de werkelijkheid kan soms een mooi resultaat leveren. Herinner hen eraan dat ze ook moeten verzinnen hoe hun verhaal afloopt.

De leerlingen zoeken vooral achtergrondinformatie op, leggen hun visie en ideeën naast elkaar, en spreken onderling af welke de grote lijnen zullen zijn van de inhoud en het verloop van hun dagboek of journaal. Ze noteren dit aan de hand van een aantal kernwoorden. Je kan de verschillende groepjes vragen dit kort aan elkaar te presenteren, waarbij de andere leerlingen en ook jij nog opmerkingen en suggesties kunnen geven.

WEEK 2 : SCHRIJFLIJNEN BEPALEN – EEN EERSTE BIJDRAGE (BERICHT) PUBLICEREN

Vooraleer je de leerlingen laat beginnen met schrijven laat je ze eerst nog even bespreken hoe ze de grote lijnen die hebben vastgelegd verder concreet zullen invullen.

Spreek met de leerlingen af welk blogplatform je gaat gebruiken. Het is aan te raden om allen hetzelfde blogplatform te laten gebruiken (meer over de mogelijke blogplatforms: zie bijlage). Ook kan je best de naam van de blog en het wachtwoord vastleggen. Zorg ervoor dat je als leerkracht in de mogelijkheid bent om (als één van de 'auteurs' van de blog) de teksten online te verbeteren en de blog indien nodig aan te passen.

Je kan de leerlingen vragen elke bijdrage eerst als tekst uit te schrijven en dan pas te publiceren. Laat in elk geval regelmatig de bijdrages op de blog publiceren. Als leerkracht ben je in de mogelijkheid om het werk van de leerlingen regelmatig op te volgen. Je kan bijsturen wat inhoud en frequentie betreft. Dat doe je in elk geval na het publiceren van de eerste bijdrage van elk groepje. Je zorgt ervoor dat je waar nodig feedback en bijsturing geeft.

WEEK 3 - 4 - 5: HET DAGBOEK/JOURNAAL VAN/OVER HET GEKOZEN PERSONAGE SCHRIJVEN.

De leerlingen krijgen nu enkele weken de tijd om hun dagboek of journaal te schrijven. De leerkracht leest de gepubliceerde bijdragen in de blogs, en geeft via de blog ('reacties') feedback. Is wat ze schrijven realistisch en concreet?

Je kan de leerlingen aanzetten ook elkaars blog te lezen en erop te reageren. Zeg hen daarbij op de etiquette te letten bij het geven van commentaar. Volg dit als leerkracht ook op.

Geef aan de leerlingen ook duidelijk aan op welk tijdstip je verwacht dat ze hun blog hebben afgewerkt.

WEEK 6: EVALUATIE

Laat de leerlingen elkaars blog bekijken en evalueren. Voor de productevaluatie kunnen de leerlingen de eigen blog maar ook die van anderen evalueren. De procesevaluatie wordt best enkel door de eigen groep gedaan.

Productevaluatie:

- Voldoet de blog aan de doelstellingen?
- Voldoet het verhaal aan de doelstellingen?
- Welke mensenrechtenschending komt erin aan bod?
- Voor welke oplossing (indien gegeven) kiest men in de blog?

Procesevaluatie:

- Hoe was de samenwerking?
- Heeft ieder groepslid naar behoren bijgedragen?
- Was het product op tijd klaar?
- Is het proces geleidelijk verlopen?
- Waren er veel stressmomenten? Hoe is de groep daarmee omgegaan?

↪ **bloggen.be**

Een account aanmaken: mailadres – 2x paswoord – naam blog – omschrijving blog – soort blog.

Je krijgt een bevestigingsmail om te activeren.

Je drukt op de activeringslink.

Je krijgt nogmaals een bevestigingsmail om de inhoud in te vullen.

Surf naar <http://www.bloggen.be>.

Klik vervolgens op 'inloggen'.

Geef vervolgens uw gebruikersnaam en wachtwoord op en klik op de knop 'Inloggen'.

Klik vervolgens op 'Toevoegen'.

Geef nu de titel en het bericht in.

Eenmaal klaar? Klik op 'Toevoegen'.

↪ **bloghost.com**

Een account aanmaken: naam blog – weblog categorie - gebruikersnaam – 2x paswoord geheime vraag – geheim antwoord.

Is hoofdlettergevoelig.

Gebruikersnaam moet alfa-numeriek zijn (uit letters en/of cijfers bestaan, geen andere tekens).

Profiel invullen/layout kiezen.

Je krijgt een mail om je mailadres te bevestigen.

Dan krijg je een mail met je log-in gegevens.

↪ **blogs.skynet.be**

Een account aanmaken: klik op 'Nog niet ingeschreven'

Je kan je profiel aanmaken.

Je krijgt een mail om te activeren.

Je kan dan de gegevens invoeren en je inhoud verwerken.

Je bent verplicht een naam/voornaam/geslacht door te geven.

↪ **wordpress.com**

Een account aanmaken: gebruikersnaam – 2x paswoord – akkoordverklaring.

Je ontvangt dan een mail met daarin de nodige gegevens: login en paswoord.

Inloggen en de verdere gegevens invullen.

Je mag enkel kleine letters en/of cijfers gebruiken in je naam.

Je kan hier ook de datering van de bijdragen aanpassen.

↪ **blogweb.be**

Een account aanmaken: adres bepalen - naam blog – 2x paswoord – categorie blog – omschrijving blog.

Je krijgt een activeringsmail.

Dan kan je inloggen met de naam van je blog, je mailadres, je paswoord.

Categorie blog: nogal beperkte keuze.

Is een blogplatform met veel reclame. Minder geschikt dus.

↪ **blogspot.com**

Je wordt automatisch aangemeld indien je een Google-account hebt. Indien niet, dan kan je er een aanmaken (en daarmee kan je dan ook een gmail e-mail adres aanmaken, maar noodzakelijk is dat niet). Wijst grotendeels zichzelf uit.

N.B.: Foto's

Voor gratis foto's om hun blog te verfraaien kunnen de leerlingen terecht op enkele websites als Flickr.com en commons.wikimedia.org.

Opgelet: ook daar zijn niet alle foto's zonder verdere voorwaarden beschikbaar voor gebruik. Laat de leerlingen telkens meteen de url van het beeldmateriaal samen met een korte beschrijving ervan in een document noteren (url kopiëren en plakken, zo ontstaan minder fouten), dat maakt het makkelijker om indien nodig de gegevens betreffende toelating voor gebruik terug te vinden.

Suggestie 6 | Een PowerPoint presentatie rond mensenrechten maken

De grote lijnen van de opdracht bestaan hierin: de leerlingen maken een PowerPoint presentatie over een persoon die ijvert voor de mensenrechten. Zij bestuderen deze persoon, zijn/haar leven en werk en stellen hem/haar voor door middel van een PowerPointvoorstelling.

Op deze wijze verdiepen de leerlingen zich in de mensenrechten en zijn voorvechters. Daarnaast kan je werken aan de taalkundige, de technische, de esthetische ... aspecten van een PowerPoint voorstelling.

WEEK 1: DE MENSENRECHTEN PRIJSWINNAAR

Als inleiding op de opdracht kan je met de leerlingen de werkvorm 'De mensenrechten prijswinnaar' uitvoeren. Dit is een 'spel' waarbij leerlingen, in groepjes, aan de hand van fiches over personen die ijver(d)en voor de mensenrechten in een eerste ronde één van deze personen 'nomineren'. In een tweede ronde wordt tussen de genomineerden de uiteindelijke 'mensenrechten prijswinnaar' gekozen. Deze werkvorm is terug te vinden op: www.vormen.org/MensenrechtenPrijswinnaar

Daarna geef je aan de leerlingen de opdracht: in groepjes van 2 à 3 personen gaan zij nu een PowerPoint presentatie maken van een persoon die verdienstelijk is op het vlak van de mensenrechten. Je kan er daarbij voor kiezen de leerlingen te laten werken rond een van de personen inclusief gegevens uit de 'De mensenrechten prijswinnaar', of juist rond iemand van wie er geen fiche staat in dit materiaal. In het laatste geval zullen zij dus moeten op zoek gaan naar iemand die volgens hen ook verdienstelijk is of was voor de mensenrechten: kranten, tijdschriften, het internet kunnen hen hierbij helpen. Je kan hen natuurlijk ook enkele suggesties doen: Sting, Rosa Parks, Helen Keller, Carol Bellamy, Peter Gabriel, Mary Robinson, Daens, Peter Gabriel ...

Tenzij je hen uitsluitend wil laten werken met het materiaal dat je hen aanlevert laat je hen laten starten met het opzoeken van informatie over deze persoon, over wat deze persoon ondernam voor de mensenrechten, welke uitspraken hij daarbij deed, hoe de omgeving reageerde op wat hij voor de mensenrechten deed, enzovoort. Ook informatie over de context waarin de persoon zijn/haar acties ondernam dient te worden opgezocht. Mocht blijken dat er onvoldoende relevante informatie beschikbaar is, dan kan je in deze fase laten omschakelen op een andere persoon.

WEEK 2: INFO VERZAMELEN

- Maak aan de leerlingen duidelijk welke inhoudelijke en andere elementen over de persoon je in de PowerPoint presentatie verwacht, zoals bijvoorbeeld:
 - geboorteplaats en -jaar, land, (eventueel) jaar van overlijden;
 - belangrijke elementen in de levensloop;
 - sprekende citaten;
 - argumenten en feiten die het belang van de persoon voor de mensenrechten onderbouwen;
 - tegenkanting die de persoon ondervond, en de redenen hiervoor;
 - fotomateriaal (voor uitsluitend educatief gebruik binnen de klasgroep, zonder publieke vertoning of publicatie van de presentatie zijn de regels betreffende auteursrechten minder streng) .
- De leerlingen gaan verder op zoek naar info over de persoon die zij verkozen. Ze leggen deze info voor aan de groepsleden en bepalen welke ze zullen gebruiken voor hun

PowerPointvoorstelling. Ze selecteren teksten en foto's. Zij letten hierbij op de accuraatheid en de betrouwbaarheid van de informatie, de kwaliteit van foto's en ander beeldmateriaal ... Ook interessante weetjes zijn bruikbaar en maken de presentatie boeiender.

- Zij bespreken hun visie over de persoon. Deze bespreking kan hen stof geven voor de inhoud van hun PowerPoint voorstelling. Ze zoeken naar overtuigende argumenten om de andere leerlingen van het belang van deze persoon te overtuigen.
- Tijdens deze week bepalen de leerlingen de inhoud van hun PowerPointvoorstelling. Ze maken schriftelijk een draaiboek voor hun PowerPoint voorstelling: een schets van de titel en (met enkele kernwoorden) de inhoud van de opeenvolgende slides. Deze schets zal hen helpen bij de verdere uitwerking.

WEEK 3 - 4: POWERPOINT PRESENTATIE SAMENSTELLEN EN VOORSTELLING VOORBEREIDEN

De leerlingen stellen slide per slide hun PowerPoint presentatie samen. Maak hen duidelijk dat het niet de bedoeling is dat ze er daarbij lustig op los kopiëren en plakken uit diverse informatiebronnen, maar dat het erop aankomt een logisch opgebouwd, helder overzicht te geven dat eerder uit goed gekozen steekwoorden en/of korte zinnestjes bestaat dan uit lange stukken doorlopende tekst.

Laat de leerlingen ook een tekst uitschrijven die ze gebruiken bij het voorstellen van hun PowerPoint voorstelling. Wat ze vertellen is immers niet noodzakelijk volledig terug te vinden op de slides: in deze tekst vertellen zij meer dan de kernwoorden op de slides. Uit deze tekst kan je opmaken in hoeverre ze zich verdiept hebben in het werk en het leven van de persoon die ze voorstellen.

Op het internet kan je diverse handleidingen vinden voor een goede presentatie. Zo is er onder meer 'Aandachtspunten voor een goede powerpointpresentatie' (te vinden met Google bv.).

De laatste week werken de leerlingen hun PowerPoint voorstelling af en testen ze volledig uit. Ze sturen waar nodig bij op technisch maar ook inhoudelijk vlak.

WEEK 5: VOORSTELLING POWERPOINT PRESENTATIE

De leerlingen gaan nu met hun PowerPoint voorstelling de verdiensten van hun persoon aan de andere leerlingen aantonen. Zij maken daarbij gebruik van de tekst die zij voor dit doel uitschreven.

Laat de leerlingen ook schriftelijk, de inhoud en vorm van elke PowerPoint presentatie en de bijhorende mondelinge voorstelling evalueren.

In jouw evaluatieformulier kunnen de volgende criteria aan bod komen:

- de inhoud van de PowerPoint en de voorstelling;
- de opbouw en structuur ervan;
- de opmaak ervan;
- de afwerking met foto's en ander audiovisueel materiaal;
- het mondeling en schriftelijk taalgebruik: spelling, uitspraak, vlotheid;
- de creativiteit;
- het contact met toehoorders;
- hoe boeiend de presentatie was;
- hoe interessant ze was;
- ...

WEEK 6: EVENTUEEL VERVOLG VOORSTELLING – EVALUATIE

De leerlingen maken in groep een eigen product- en procesevaluatie. Daarbij kunnen ze ook reflecteren op de evaluatiegegevens die door hun medeleerlingen over hun presentatie werden genoteerd.

Deze evaluatie wordt klassikaal besproken.

Algemene bijlage 1 - Hoe brainstormen?

Brainstorming is een methode, om een groep mensen te stimuleren zoveel mogelijk ideeën te uiten. Men maakt gebruik van elkaars creativiteit.

- Het onderwerp van de brainstorming moet voor iedereen duidelijk zijn. Omschrijf het concrete onderwerp van het brainstormen aan het begin van de sessie en ga na of iedereen met hetzelfde onderwerp bezig is.
- Brainstorming vraagt een duidelijke leiding. Brainstorming is aan een aantal spelregels gebonden en vraagt gelijkwaardige deelname van alle betrokkenen. Daarom verdient het aanbeveling duidelijke afspraken te maken over de leiding.
- Spreek duidelijke spelregels af en bewaak die ook. Er is pas sprake van brainstorming, als men zich aan een aantal spelregels houdt. Deze spelregels moeten voor elke brainstorming kort opgefrist worden en iedereen moet daarop ook worden aangesproken tijdens de brainstorming.
- Alle deelnemers moeten een gelijkwaardige inbreng kunnen hebben. Uitgangspunt is dat deelnemers willen en kunnen nadenken over oplossingen. Daarom moet door de aanpak van de brainstorming iedereen aangemoedigd worden mee te doen.
- Kwantiteit is belangrijker dan kwaliteit. Aanvankelijk is het van belang, dat alles op tafel komt wat bij de deelnemers opkomt. Het is moeilijker ideeën te krijgen dan ze later weg te strepen.
- Maak ruimte voor kruisbestuiving. Geen enkel idee is te gek. Door 'gekke' ideeën van de ene kan de creativiteit van de andere deelnemer weer gestimuleerd worden.
- Lever geen kritiek. Tijdens de brainstorming mag niemand kritiek leveren, omdat daardoor het spontaan uiten van ideeën wordt belemmerd.
- Noteer meteen alle geopperde ideeën zonder aarzelen zichtbaar voor iedereen. Laat iemand alle ideeën die geopperd worden, zonder commentaar of bedenking opschrijven op bord of flipover. Zodoende kan iedereen af en toe de lijst met ideeën doornemen. Dit leidt soms tot nieuwe ideeën.
- Ga door tot er echt geen nieuwe ideeën meer komen. Beëindig de brainstorming niet te snel. Geef deelnemers de tijd om nieuwe ideeën te laten rijpen.
- Zorg voor een ontspannen sfeer. Een informele sfeer stimuleert het creatieve proces. Een grap kan stimulerend werken. Mensen mogen echter niet worden uitgelachen. Er zijn geen stomme ideeën. Pas ook op voor doorslaan naar een te lacherige sfeer. Het belang van het krijgen van goede ideeën moet blijven overheersen.
- Laat de groep kiezen welke ideeën men wil gebruiken om verder uit te werken. Als de brainstorming 'opgedroogd' is, moet het grote aantal ideeën kritisch worden onderzocht en in aantal worden teruggebracht. Maak afspraken over hoe de ideeën verder worden behandeld.

Algemene bijlage 2 - Een evaluatiemodel

PROCES	ONVOLDOENDE (0 – 4)	VOLDOENDE (5 – 6)	GOED (7 – 8)	UITSTEKENDE (9 – 10)
1 INITIATIEF	Begint niet uit zichzelf, neemt geen eigen initiatief, ook niet na coaching.	Begint uit zichzelf, neemt soms eigen initiatief, straak open voor coaching.	Ziet zelf taken, voert die correct uit en vraagt nieuwe taken als het opgegeven werk af is.	Streeft steeds betere beheersing na, is kritisch t.a.v. methode en product.
2 WERKEN IN TEAM	Valt in team negatief op, werkt door passiviteit eerder tegen, Integreert niet, ook na coaching.	Werkt voldoende actief mee in het team, stoort de groepswerking niet, niet echt geïntegreerd?	Werkt actief samen, is aange-naam en behulpzaam, bevordert de teamgeest.	Is behulpzaam, aange-naam, stuurt teamwerk efficiënt, is pro-actief m.b.t. groepswerking.
3 DOORZETTING	Geeft ook al bij lichtere moeilijkheden meestal snel op, herhaalt dat gedrag ook na begeleiding.	Pakt lichte, kortdurende problemen steeds aan; zwaardere, langdurige enkel bij begeleiding.	Pakt zwaardere en langdurige problemen aan, moet dan af en toe gestimuleerd worden.	Zet ook bij zwaardere en langdurige problemen uit zichzelf door tot de oplossing er is.
4 NAUWKEURIGHEID VOLLEDIGHEID	Werkt ook na tips onnauwkeurig/onvolledig (veel vernijdbare fouten, essentiële delen ontbreken).	Is soms nauwkeurig en volledig; essentiële delen onvolledig uitgewerkt, slordigheidfouten.	Werkt meestal nauwkeurig en volledig, controleert zichzelf daar niet altijd op.	Werkt steeds volledig en nauwkeurig en controleert zichzelf daar altijd op.
5 METHODE	Werkt zelden of nooit volgens beschikbare stappenplannen, coaching heeft nauwelijks effect.	Werkt enkel op aangeven van de begeleider volgens beschikbare stappenplannen.	Werkt steeds uit eigen overtuiging volgens beschikbare stappenplannen.	Past de aangeleerde stappenplannen ook bij open opdrachten doeltreffend toe.
6 TAAL	Doet te weinig moeite voor correct mondeling en schriftelijk taalgebruik, negeert tips.	Doet voldoende moeite voor correct taalgebruik, integreert de meeste tips dienaangaande.	Volgt alle tips ter verbetering van taalgebruik op en boek daardoor goede vooruitgang.	Streeft uit zichzelf steeds beter taalgebruik na, kwalitatief taalgebruik is een eureka.
7 LOGBOEK	Gebruikt het logboek niet voor verslag,remediering of planning, coaching brengt geen beterschap.	Gebruikt het logboek enkel als verslag en voor de planning, remediering komt weinig voor.	Gebruikt het logboek meestal procesgericht: verslag, remediering, planning meestal in orde.	Gebruikt het logboek als geïntegreerd deel in het proces, doet dat volledig zelfstandig.
PRODUCT	ONVOLDOENDE (0 – 4)	VOLDOENDE (5 – 6)	GOED (7 – 8)	UITSTEKENDE (9 – 10)
1 DIEPGANG/BEHEERSING	Beheersing van te weinig aspecten van te presenteren inhoud, en deze kennis is oppervlakkig.	Kennis van voldoende aspecten van de inhoud, maar die is nog oppervlakkig en partieel.	Beheersing van de meeste aspecten van de inhoud, kennis heeft voldoende diepgang.	Zeer goede en zeer diepgaande beheersing van zo goed als alle aspecten van de inhoud.
2 LAY-OUT/VERZORGING	Ingeleverde producten zijn slordig en niet volgens de afgesproken lay-out opgemaakt.	Qua lay-out en verzorging houden positieve en negatieve aspecten elkaar in evenwicht.	Mooi en verzorgd product, waarin de afgesproken lay-out meestal wordt opgevolgd.	Zeer mooi en zeer verzorgd product, waarvan de lay-out bijna perfect is, met personal touch.
3 SYSTEMATIEK	Product met nauwelijks logische orde in alinea's, hoofdstukken, het geheel van de tekst.	Product met matige logische orde in alinea's, hfdst... Zelfstandige remediering niet mogelijk.	Goede systematiek in alinea's, hoofdstukken... Zelfstandige remediering wel mogelijk.	Verwaarloosbare of helemaal geen fouten tegen systematiek van alinea's, hfdst, gehele tekst.
4 PERSOONLIJKE INBRENG	Product dat letterlijk en inzichteloos uit de bron werd overgenomen, onpersoonlijke presentatie.	Product waarin als gevolg van persoonlijke inbreng soms voldoende goede delen staan.	Product waarin als gevolg van persoonlijke inbreng frequent goede delen staan.	Product waarin als gevolg van persoonlijke inbreng zeer frequent zeer goede delen staan.
5 TAAL	Product met veel en zware fouten tegen woordenschat, zinsbouw, spelling, formulering, uitspraak...	Product waarbij er een evenwicht is tussen fout en correct gebruik van de taal.	Product met een erg correcte opvolging van de meeste taalregels.	Product met een zo goed als foutloze taal: ook de moeilijkste toepassingen scoren hoog.
6 PORTFOLIO	Een onvolledig, onverzorgd, onordelijk afgewerkt portfolio.	Een volledig, maar niet echt ordelijk en niet consequent net afgewerkt portfolio.	Een volledig, net en ordelijk afgewerkt portfolio.	Een volledig, net en ordelijk portfolio met een personal touch.

Noot: bij de formulering van de attitudes is vertrokken van de SAM-schaal. De attitudes zelf zijn gekozen in functie van het opvoedingsproject van de school. Ze spelen ook een belangrijke rol in het hoger onderwijs of bij het uitoefenen van een beroep.